

Folketingets Retsudvalg

tlf. 33 37 55 36

Folketingets Ombudsmand
Hans Gammeltoft-Hansen
Gammeltoft 22
1457 København K

05. september 2006
Ref. 05-001327-20

Kære ombudsmand

Retsudvalget vil gerne invitere dig til et møde med henblik på en drøftelse af erfaringerne med ombudsmandslovens § 30. Retsudvalget vil herunder gerne anmode dig om på mødet at redegøre for, hvorledes den danske lovgivning på dette punkt adskiller sig fra lovgivningen i andre lande, som vi normalt sammenligner os med, dvs. primært de andre nordiske lande.

Jeg vil foreslå, at mødet afholdes i umiddelbar forlængelse af det allerede aftalte møde om beretningen for 2005 (formødet til høringen) torsdag den 26. oktober kl. 15.00.

Med venlig hilsen

Peter Skaarup
formand

Betænkning afgivet af Retsudvalget den 14. maj 1996

Betænkning

over

Forslag til lov om Folketingets Ombudsmand

[af Erling Olsen (S), Ivar Hansen (V), Hénning Grove (KF), Mårgrete Auken (SF) og Kirsten Jacobsen (FP)]

Udvalget har behandlet lovforslaget i nogle møder og har herunder stillet spørgsmål til Folketingets Ombudsmand, indenrigsministeren og professor, dr. jur. Bent Christensen, som disse har besvaret skriftligt. Professor Bent Christensen har endvidere ydet udvalget ekspertbistand.

Endvidere har udvalget modtaget to skriftlige henvendelser fra Dansk Blindesamfund og Forbrugerrådet.

Der er af et flertal stillet ændringsforslag, hvorom henvises til de ledsagende bemærkninger.

Herefter indstiller et *flertal* (udvalget med undtagelse af Enhedslistens medlem) lovforslaget til *vedtagelse* med de stillede ændringsforslag.

Flertallet finder det væsentligt at understrege, at kerneområdet for ombudsmandens virksomhed til enhver tid skal være varetagelse af den enkelte borgers interesser i forhold til de offentlige myndigheder. Med andre ord skal hovedparten af ombudsmandens ressourcer anvendes til behandling af klager m.m. fra den enkelte borger over en offentlig myndighed og kun helt undtagelsesvis til behandling af klage fra én myndighed over en anden.

Som allerede anført i Retsudvalgets beretning af 21. september 1995 over lovforslag nr. L 92, folketingsåret 1994-95, Folketingstidende tillæg B side 1128, lægger udvalget afgørende vægt på, at Folketingets Ombudsmand person-

ligt kan præge ombudsmandsinstitutionens virksomhed og i videst muligt omfang have personligt kendskab til de udtalelser, der afgives. Flertallet finder derfor, at der kun bør være én ombudsmand.

For i øvrigt at understrege denne helt særlige rolle, som Folketingets Ombudsmand har, har flertallet stillet ændringsforslag om beskyttelse af betegnelsen ombudsmand, således at det ikke længere skal være muligt for andre klageinstanser og lignende at anvende den betegnelse, medmindre det er besluttet af Folketinget.

Som det fremgår af lovforslagets almindelige bemærkninger, er dets væsentligste spørgsmål ombudsmandens kompetence over for kommunerne. Siden ombudsmandsinstitutionens start er kommunalforvaltningens samlede vægt i den offentlige forvaltning vokset kraftigt. Flertallet lægger vægt på, at denne decentralisering ikke skal medføre nogen forringet retsstilling for den enkelte borger. Flertallet kan derfor tilslutte sig den ændring af ombudsmandens kompetence i forhold til kommunerne, som lovforslaget indebærer.

Flertallet finder det dog vigtigt at understrege, at ombudsmanden allerede i henhold til den gældende lov har kompetence til at tage kommunale sager op af egen drift. Det nye, som dette lovforslag indfører, er en udvidelse af borgernes muligheder for at klage over en afgørelse truffet af en kommunal myndighed.

Efter den gældende ombudsmandslov kan ombudsmanden kun behandle klager fra bor-

] X

stolslignende procesformer, det vil sige nævn med kontradiktorisk proces, mulighed for mundtlighed, besigtigelse m.v., fra ombudsmandens indseende.

Udvalgets overvejelser førte ikke til nogen præcis afgrænsning af ombudsmandens kompetence, men man pegede i stedet på den løsning, at lovgivningsmagten for hvert enkelt domstolslignende nævn som f.eks. Flygtningesnævnet i vedkommende lov skulle træffe bestemmelse om, hvorvidt nævnet skulle være under ombudsmandens indseende eller ikke.

Med hensyn til om klageadgangen til ombudsmanden skal afskæres i ombudsmandsloven eller i den lovgivning, der i øvrigt regulerer det pågældende nævns virksomhedsområde, finder flertallet det rigtigst, at bestemmelser herom findes i den pågældende særlovgivning. Såfremt sådanne bestemmelser skulle optages i ombudsmandsloven, ville det indebære, at ombudsmandsloven skulle ændres, hver gang et nyt domstolslignende nævn blev oprettet og eventuelt ønskedes undtaget.

På den baggrund foreslår flertallet nu en ændring i udlændingeloven, som undtager ombudsmandens indseende med Flygtningesnævnet.

Flertallet vil være meget opmærksom på og følge nøje med i, om de retsgarantier, som i dag findes i forbindelse med behandlingen i Flygtningesnævnet, og som har været medvirkende årsag til, at man har fundet at kunne undtage Flygtningesnævnets afgørelser fra klageadgang til ombudsmanden, bliver iagttaget, således at forudsætningerne ikke brister på dette punkt.

Flertallet forudsætter endvidere, at Folketinget ved kommende revision af lovgivning, der omfatter domstolslignende nævn, ved en konkret vurdering tager stilling til disse nævns forhold til ombudsmanden.

For så vidt angår mere generelle spørgsmål om ombudsmandens virke, har det været inde i flertallets overvejelser, om man burde begrænse embedsperioden for fremtidige ombudsmænd. Flertallet har dog ikke ment det nødvendigt at stille forslag herom, idet det fremgår af lovforslagets § 1, stk. 1, at ombudsmanden skal vælges efter 1. hvert folketingsvalg.

På et andet generelt punkt er flertallets overvejelser endt med et ændringsforslag gående ud på, at ombudsmanden i særlige tilfælde

midlertidigt kan undtage foreløbige redegørelser m.v. fra offentlighed.

Et *mindretal* (Enhedslistens medlem af udvalget) vil begære afstemning om ændringsforslag nr. 4, idet mindretallet under ingen omstændigheder vil deltage i den fortsatte forringelse af asylansøgers retsstilling i Danmark. Mindretallet er derfor imod ændringsforslaget om, at Folketingets Ombudsmands virksomhed ikke længere skal omfatte Flygtningesnævnet. Mindretallet vil redegøre for sin stilling til lovforslaget ved 3. behandling.

Ændringsforslag

Af et flertal (udvalget med undtagelse af EL):

Til § 20

1) Efter stk. 1 indsættes som nyt stykke:

»Stk. 2. Ombudsmanden kan bestemme, at en høringsskrivelse, en foreløbig udtalelse, en foreløbig redegørelse eller en foreløbig rapport vedrørende et projekt, som ombudsmanden har taget op af egen drift, jf. § 17, stk. 2, ikke er undergivet aktindsigt efter offentlighedsloven og forvaltningsloven, førend vedkommende myndighed har haft lejlighed til at udtale sig herom.«

Ny paragraf

2) Efter § 29 indsættes i *kapitel 8* som ny paragraf:

»§ 01. Betegnelsen ombudsmand eller anden betegnelse, der er egnet til forveksling hermed, må ikke benyttes, medmindre det er hjemlet i en af Folketinget vedtaget lov.«

Til § 30

3) I *stk. 1* ændres »1. juli 1996« til: »1. januar 1997«.

Ny paragraf

4) Efter § 30 indsættes som ny paragraf:

»§ 02. I udlændingeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 562 af 30. juni 1995, som ændret ved § 1 i lov nr. 290 af 24. april 1996, foretages følgende ændringer:

1. § 33, stk. 5, 1. pkt., ophæves.

2. Ef
graf:

»§
soml
dog:

St.
relse
man-
ter d

Sa
sage
ger
dens
de ir
reløt
frem
mege
grun
lingt

Fr
hens
helle
de fi
enke
buds
fentl
sentl
den

Da
borg
lever
en fi
omb
digh
re de
konk
dre r
reløt
buds
beke
Deri
om
vere
fentl
om
fentl

2. Efter § 58 indsættes i *kapitel 8* som ny paragraf:

»§ 58 a. Folketingets Ombudsmands virksomhed omfatter ikke Flygtningenævnet, jf. dog § 17 i lov om Folketingets Ombudsmand.«

Stk. 2. Klager over Flygtningenævnets afgørelser, der er indgivet til Folketingets Ombudsmand inden lovens ikrafttræden, behandles efter de hidtil gældende bestemmelser.«

Bemærkninger

Til nr. 1

Særligt i visse større og mere komplicerede sager samt i projekter, som ombudsmanden tager op af egen drift, anvendes i ombudsmandens praksis den fremgangsmåde at forelægge de involverede forvaltningsmyndigheder en foreløbig udtalelse eller redegørelse. Denne fremgangsmåde er efter omstændighederne meget velegnet, idet den giver det bedste mulige grundlag for forvaltningsmyndighedernes stilningtagen.

Fremgangsmåden kan dog være mindre hensigtsmæssig og efter omstændighederne heller ikke helt rimelig over for den pågældende forvaltningsmyndighed eller af hensyn til enkeltpersoners retssikkerhed, dersom ombudsmandens foreløbige redegørelse m.v. offentliggøres, særligt hvis der måtte være væsentlige ændringer mellem den foreløbige og den endelige redegørelse m.v.

Den gældende retstilstand indebærer, at en borger ikke kan kræve, at ombudsmanden udleverer en foreløbig redegørelse m.v. Hvis først en foreløbig redegørelse m.v. er afgivet, kan ombudsmanden derimod ikke forhindre myndigheden, klageren eller andre i at offentliggøre denne. Hvis ombudsmanden mener, at det konkret vil være u hensigtsmæssigt eller mindre rimeligt over for myndighederne, at en foreløbig redegørelse m.v. offentliggøres, vil ombudsmanden kunne undlade at gøre en klager bekendt med den foreløbige redegørelse m.v. Derimod er ombudsmanden ikke herre over, om en forvaltningsmyndighed vil skulle udlevere den foreløbige redegørelse m.v. efter offentlighedsloven eller forvaltningsloven, eller om myndigheden beslutter af egen drift at offentliggøre den foreløbige redegørelse m.v.

En begrænsning af offentlighedens adgang til indsigt i ombudsmandens foreløbige redegørelser m.v. må have undtagelsens karakter, idet der i langt hovedparten af de sager, som er eller har været under behandling hos ombudsmanden, ikke med rimelighed kan påvises noget påtrængende behov for, at offentlighedens indsigt i ombudsmandens foreløbige redegørelser m.v. begrænses. En generel regel, der bestemmer, at offentlighedens adgang til indsigt i ombudsmandens foreløbige redegørelser m.v. i almindelighed skulle begrænses, ville derfor være unødigt vidtgående.

Hovedhensynet bag en regel om begrænsning af offentlighedens adgang til indsigt i ombudsmandens foreløbige redegørelser m.v. er hensynet til de involverede myndigheders og enkeltpersoners retssikkerhed. Dette taler for at lade ombudsmanden træffe konkret beslutning om eventuelle begrænsninger i offentlighedens adgang til indsigt i ombudsmandens foreløbige redegørelser m.v.

Derfor foreslås en regel, hvorefter Folketingets Ombudsmand i konkrete tilfælde kan beslutte en midlertidig undtagelse af ombudsmandens foreløbige redegørelser m.v. fra offentlighed efter offentlighedsloven og forvaltningsloven. Den konkrete beslutning træffes af ombudsmanden alene, idet ombudsmanden ikke som vedkommende forvaltningsmyndighed vil komme til at stå i et dårligt lys ved at træffe afgørelse om begrænsning af offentligheden.

Til nr. 2

Flertallet finder, at det er vigtigt at dæmme op for den inflation, der efterhånden er gået i betegnelsen ombudsmand. Der er behov for en beskyttelse af denne titel, så den kun kan anvendes i de tilfælde, hvor Folketinget udtrykkeligt i en lov har vedtaget det på samme måde, som f.eks. retsplejelovens § 120, stk. 1, beskytter betegnelsen advokat.

Den foreslåede bestemmelse er ikke til hinder for, at betegnelsen ombudsmand/ombudsmand anvendes, såfremt der er tale om en fast indarbejdet betegnelse, som har været anvendt i en længere årrække forud for lovens vedtagelse, således som det f.eks. har været tilfældet inden for rammerne af Dansk Politiforbund.

§ 30

Betegnelsen ombudsmand eller anden betegnelse, der er egnet til forveksling hermed, må ikke benyttes, medmindre det er hjemlet i en af Folketinget vedtaget lov.

1. Forarbejder mv.

F.T. 1995-96, tillæg B, s. 871, 874 og 875.

2. Bestemmelsen i § 30

a. Bestemmelsen der blev indsat under Folketingets behandling af lovforslaget, skal sikre at betegnelsen ombudsmand forbeholdes stillinger, institutioner mv. som er reguleret ved lov. Amtskommuner er herefter ikke berettiget til uden udtrykkelig lovhjemmel at oprette kontrolinstanser ved sygehuse og kalde dem patientombudsmænd, ombudsfunktion eller lignende. Tilsvarende er fagforeninger afskåret fra at udpege en person til at behandle klager og kalde vedkommende ombudsmand.

b. For øjeblikket er der – ud over for Folketingets Ombudsmand – lovhjemmel for betegnelsen forbrugerombudsmand, jf. § 15 i lov nr. 428 af 1. juni 1994 om markedsføring.

Folketingets Ombudsmand
Hans Gammeltoft-Hansen
Gammeltoft 22
1247 København K

19. februar 1998

Kære Hans Gammeltoft-Hansen

Retsudvalgets sekretariat er via en af dine medarbejdere blevet gjort opmærksom på, at forskellige forbund anvender betegnelsen ombudsmand i strid med bestemmelsen i ombudsmandslovens § 30.

Retsudvalget har i den anledning besluttet at skrive til de pågældende organisationer m.m. og gøre dem opmærksom på den nævnte bestemmelse. Kopi af udvalgets breve vedlægges til din orientering.

Udvalget har samtidig besluttet at bede dig og dine medarbejdere om fortsat at holde øje med eventuelle overtrædelser af lovens § 30 og meddele udvalget det, når begrebet ombudsmand anvendes i strid med loven, således at udvalget også fremover kan reagere på disse overtrædelser.

Med venlig hilsen

A large, stylized handwritten signature in black ink, appearing to read 'Bjørn Elmquist'.

Bjørn Elmquist
formand